

HRVATSKA RATNA MORNARICA

Odlukom predsjednika Republike dr. Franje Tuđmana 12. rujna 1991. je ustrojena HRM. Zapovjednikom je proglašen admiral **Sveto Letica** koji će biti na čelu HRM za čitavog trajanja Domovinskog rata. Prvi brod u floti bio je desantno jurišni brod DJB-103 koji je otet Jugoslavenskoj narodnoj armiji 15. rujna 1991. dok je bio na remontu u Veloj Luci.

Tijekom Bitke za Šibenik od 16. do 22. rujna 1991. snage 113. brigade i postrojbe PU Šibenske zarobile su u vojarni Kuline 15 ratnih brodova i plovila dok su radnici ondašnjeg Mornaričkog tehničkog remontnog zavoda preuzeli još 19 ratnih brodova i plovila.

Srednja Dalmacija, posebno otoci, bili su u očajnom stanju: Jugoslavenska ratna mornarica uvela je pomorsku blokadu u rujnu – slabašno otočno gospodarstvo prestalo je s radom, vladala je nestašica osnovnih namirnica, luke su bile blokirane, kopnene komunikacije u zaleđu prekinute, gradske vojarne još su bile pune oružja i vojnika. Splićani su s bijesom promatrali sive, naoružane brodove pred gradom. U zoru 15. studenog 1991. započela je paljba s fregate Split, broda u JNA floti, po gradu Splitu. To je bio put u povijesti pomorskog ratovanja da se s ratnog broda pucalo po gradu čije ime nosi!

Ujedno, tog je jutra počela i bitka za Split; paljbi s brodova razmještenima u splitskom akvatoriju pridružile su se jedinice JNA raspoređene u velikim vojnim kompleksima u Divuljama, Lori i drugim kasarnama. Građani su pozvani u skloništa, a putem Radio Splita skupljali su se ljudi koji znaju upravljati topovima.

Premda je JNA imala popis "odabranih ciljeva", izgleda da su se granate sipale nasumično: pogođen je Arheološki muzej, Općina, sportski centar na Gričama, Higijenski zavod, Tehnička škola, mnogi civilni objekti, posebno u starom dijelu grada. Splićani su se čak i u tim užasnim trenucima bojali da granate ne pogode simbol grada – kampanel Svetoga Duje, koji bi, onako građen od kamene čipke, zasigurno bio fatalno oštećen. Pogođena su i dva Jadrolinijina trajekta u gradskoj luci, Bartol Kašić i Vladimir Nazor, na kojima su poginuli vođa stroja Jure Kalpić i upravitelj stroja Dinko Maras, kormilar Ante Vidović je ranjen, a ranjeno je i šest građana.

Pripadnici Hrvatske ratne mornarice, tada još u nastajanju, žestoko su uzvratili na ove zločinačke napade usmjerene prema civilnom stanovništvu: topničke posade iz marjanske uvale Kašuni, s položaja na Veloj Straži na Šolti i s Golog brda na Braču paljbom po brodovima vatru su s civilnih ciljeva navukle na sebe. Za otprilike sat vremena projektili obalnog topništva bili su sve precizniji i granate su padale bliže brodovima JRM-a, pa su s jugoslavenskih brodova pozvane u pomoć zračne snage i ubrzo iz Mostara pristiže šest aviona tipa Jastreb, od kojih je dva oborila hrvatska Protuzračna obrana s Brača, a pilote je iz mora izvukao helikopter JNA. Preciznom paljbom hrvatskog mornaričkog topništva nadmoćni protivnik natjeran je u bijeg i oko osam sati zapovjedništvo JRM-a dalo je nalog za povlačenje svih brodova iz Splitskog kanala. U siječnju 1992. jugomornarica je morala napustiti ratnu luku Loru, a u svibnju i otoke Vis i Lastovo.

<https://www.youtube.com/watch?v=1loylRqS7qk>

